

Posudek oponentky bakalářské práce

Jméno studenta: Sámer Melhem

Téma a rozsah práce: Selhání konsociačního modelu v Libanonu (78 stran)

Téma a výzkumná otázka

Tématem práce je konsociační systém Libanonu a důvody jeho selhání. Lijphartův konsociační systém je pojem ze 60. let, který byl vystavěn mj. i na modelu rozdělené libanonské společnosti a pokusu vytvořit stabilní politický systém skrze pokus o institucionalizaci rozdělní a vytvoření inkluzivního systému konsensuálního vládnutí. Ovšem ne dlouho po vytvoření modelu, zahrnujícího i několik jiných zemí, se Libanon propadl do občanské války a v určité formě společenské a politické krize zůstává dodnes. Ptát se po příčinách selhání v samotném nastavení systému je tedy na místě, jak autor naznačuje, jeho hledání bude zahrnovat i hlubší soubor příčin.

Obsah a argumentace práce

Selhání indikuje podle autora zjevná neschopnost politických institucí provádět pravidelně volby a udržovat stát v chodu, a to zejména v posledních letech. Autor si klade několik otázek: zda důvody politické neefektivity tkví ve volebním systému a studuje proto jeho povahu od samostatnosti, přes období válek až po jeho nedávnou reformu. Po vhodně stručném úvodu do dějin Libanonu autor definuje konsocialismus a prochází jeho jednotlivé aspekty v libanonské realitě. Ukazuje částečné naplnění základních rysů (jako je velká koalice, vzájemné veto, proporcionalita, oddělenost segmentů) ale také jejich kontraproduktivní povahu. V další kapitole zkoumá volební systém a dopad poměrně radikální reformy z roku 2017, která ale podle autorových argumentů nepřinesla zásadní změnu.

Autor se v další kapitole ptá po příčinách selhání (konsociační) demokracie a diskutuje zásadnější, strukturální aspekty libanonské politické a sociální reality. Jednou z nich je samotný konsociační model, který vedl postupně k autonomizaci politických stran na státu; absenci státnosti, silné národní identifikace, dále dlouhodobé a konfliktní závislosti na zahraničních aktérech. V závěru charakterizuje samotný konsociační systém ne jako pokus o demokratizaci Libanonu, ale naopak jako způsob ukotvení politické a společenské moci elit v novém politickém uspořádání nezávislosti. Kriticky hodnotí i roli koloniálních mocností a vysvětluje jiné fungování konsociačního systému v Libanonu tím, že předcházely budování státních institucí, které v jiných konsociačních režimech Evropy naopak demokratizaci předcházely.

Hodnocení

Předložená práce je výborná po všech stránkách: koncepcí, strukturou, argumentovanou povahou, a hlavně pro své kritické ocenění často nekriticky používaného pojmu v postkoloniálním kontextu. Kritický pohled na konsociační systém Libanonu je velmi plodné pole, týkající se i jiných rozdělených demokracií jako např. Izraele, a lze jej rozvíjet např. i v západním přístupu k Iráku, Bosně a Hercegovině, a částečně i S. Makedonie, kde reprezentace segmentů hraje zásadní roli v „demokratizačním“ přístupu zahraničních mocností na úkor státních institucí, národní identity a efektivity vládnutí.

K textu nemám výhrady (kromě několika překlepů a neobratné formulace „Libanon je na Blízkém východě jedinou arabskou zemí, která má institucionalizované demokratické prvky“).

Forma

Výborné provedení jazykové, stylové i co se týká literatury a ilustrací.

Hodnocení

Navrhuji přijmout práci s oceněním výborně.

V Praze, 28. 8. 2023

Zora Hesová